

سُورَةُ هُودٍ

الجزء الثاني عشر

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَرَاكَ مُتَخَلِّفِينَ
 (118) إِلَّا مَنْ زَجَمْنَا بِكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (119) وَكَلَّا نَقْصُ
 عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَشِئْتُ بِهِءُ فُؤَادِكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ
 الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (120) وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِكُمْ إِنَّا نَعْمَلُونَ (121) وَانظُرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ
 (122) وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا
 فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (123)

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (1) إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا
 عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (2) نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ
 الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمِنَ الْغَافِلِينَ (3) إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ
 أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ (4)

٢٣٥

120. Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini (*tatmin ve*) teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir.

121. İman etmeyenlere de ki: Elinizden geleni yapın! Biz de (*gerekeni*) yapmaktayız!

122. Bekleyin! Şüphesiz biz de beklemekteyiz!

123. Göklerin ve yerin gaybı (*sırrı*) yalnız Allah'a aittir. Her iş O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et ve O'na dayan! Rabbin yaptıklarınızdan gafil değildir.

(Âyette ibadet emrinin hemen arkasından tevekkül emri gelmektedir. Çünkü kulluk ancak tevekkül ile yani sadece Allah'a güvenip dayanmakla kemâle ulaşır. Bütün işlerde başarıya ulaşmak için esbaba tevessül hususunda elden geleni yapmakla beraber, başarıyı Allah'tan beklemek ve sadece O'ndan yardım dileyip O'na sığınmak, aynı zamanda imanın kemâline de âlâmettir.)

(12)

ONİKİNCİ SÛRE
YÛSUF

Yusuf sûresi, 111 âyet olup 1, 2 ve 3. âyetler Medine'de, diğerleri Mekke'de inmiştir. Sürenin başından sonuna kadar Yusuf Peygamber'den bahsedildiği için bu adı almıştır.

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Elif. Lâm. Râ. Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir.

2. Anlayasınız diye biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik.

3. (*Ey Muhammed!*) Biz, sana bu Kur'an'ı vahyetmekle geçmiş milletlerin haberlerini sana en güzel bir şekilde anlatıyoruz. Gerçek şu ki, sen bundan önce (*bu haberleri*) elbette bilmeyenlerden idin.

4. Bir zamanlar Yusuf, babasına (*Ya'kub'a*) demişti ki: Babacığım! Ben (*rüyamda*) on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederlerken gördüm.

118. Rabbin dileyseydi bütün insanları bir tek millet yapardı. (*Fakat*) onlar ihtilafa düşmeye devam edecekler.

119. Ancak Rabbinin merhamet ettikleri müstesnadır. Zaten Rabbin onları bunun için yarattı. Rabbinin, «Andolsun ki cehennemi tümüyle insanlar ve cinlerle dolduracağım» sözü yerini buldu.

(Tefsirciler âyette geçen «li-zâlike=bunun için» sözüne iki türlü mana vermişlerdir:

- «Zaten Rabbin onları bunun için yani ihtilafa düşmeleri için yarattı» veya:

- «Zaten Rabbin onları bunun için yani rahmetine nâil olmaları için yarattı».)

5. (Babası:) Yavrucuğum! dedi, rüyayı sakın kardeşlerine anlatma; sonra sana bir tuzak kurarlar! Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır.

6. İşte böylece Rabbin seni seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nime-tini tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.

7. Andolsun ki Yusuf ve kardeşlerinde, (almak) isteyenler için ibretler vardır.

(Rivayet edildiğine göre, yahudi âlimleri Mekke müşriklerinin ileri gelenlerine, «İsrailoğullarının niçin Mısır'a gittiklerini Muhammed'e sorun, bakalım ne cevap verecek» diye telkin etmişler, onlar da sormuş, bunun üzerine bu sûre inmiştir. Nitekim âyette onların bu sorularına işaret edilmektedir.)

8. (Kardeşleri) dediler ki: Yusuf'la kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgilidir. Halbuki biz kalabalık bir cemaatiz. Şüphesiz ki babamız apaçık bir yanlışlık içindedir.

(Yusuf ile Bünyamin bir anadan, diğer oğulları ise başka bir anadan idiler.)

9. (Aralarında dediler ki:) Yusuf'u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tevbe ederek) sâlih kimseler olursunuz!

(Âyetin son kısmını «...Bundan sonra işinizi yoluna koymuş, durumunuzu düzeltmiş olursunuz» şeklinde anlamak da mümkündür.)

10. Onlardan biri: Yusuf'u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksanız onu kuyunun dibine atın da geçen kervanlardan biri onu alsın (götürsün), dedi.

(Bu teklifi yapan Yehuda isminde birisi idi. Kardeşlerine bunu kabul ettirdi ve babalarına geldiler.)

11. Dediler ki: «Ey babamız! Sana ne oluyor da Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun! Oysa ki biz onun iyiliğini istemekteyiz.

12. Yarıyı onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın. Biz onu mutlaka koruruz.»

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

قَالَ يَبْنَى لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۗ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾ وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ ۖ إِنَّ رَبَّهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ وَاسْحَقْ ۖ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ ءَايَاتٍ لِّلسَّالِفِينَ ﴿٧﴾ إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ غُصْبَةٌ ۚ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾ أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ طَرْحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْفُوهُ فِي عَيْبَتِ الْبِحْبِ ۖ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَنصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعِ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ ۖ وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا لَئِن لَّمْ يَكُنِ الْغَيْبُ لَمِنَ عِلْمِ رَبِّنَا ۖ لَأَكْلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۚ إِنَّا إِذًا لَّخَيْرُونَ ﴿١٤﴾

٢٣٦

13. (Babaları) dedi ki: Onu götürmeniz beni mutlaka üzer. Siz ondan habersizken onu bir kurdun yemesinden korkarım.

(Hz. Peygamber'den nakledilen bir hadiste belirtildiği gibi Ya'kub (a.s.): «Onu kurdun yemesinden korkarım» şeklindeki bu sözü ile farkında olmadan onlara, tasarladıkları planı nasıl örtbas edecekleri konusunda bir ipucu vermişti. Gerçekten 17. âyette de görüleceği üzere onlar bu ipucundan yararlanmışlardır.)

14. Dediler ki: Hakikaten biz (kuvvetli) bir topluluk olduğumuz halde, eğer onu kurt yerse, o zaman biz gerçekten âciz kimseler sayılırız.

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا
 إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾ وَجَاءَهُ
 أَبُوهُم بِعِشَاءَ يَتَكُونُ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِئُ
 وَتَرَكَنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتْلَعِنَا فَكَلِّهِ الَّذِي بَكَتْ وَمَا آنتَ
 بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَاءَهُ وَعَلَى قَمِيصِهِ
 يَدِيمٌ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ
 وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَجَاءَت سَيَّارَةٌ
 فَأَرْسَلُوا وَرُدَّهُمْ فَادَّأَى دَلْوَةً قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا عَلْمٌ وَأَسْرُوهُ
 يَضْلَعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ
 دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾ وَقَالَ
 الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لَا مِرَّةَ أَكْرَمِي مَثْوَاهُ عَسَى
 أَن يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَوَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي
 الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى
 أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ
 ءَاتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

٢٣٧

15. Onu götürüp de kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman, biz Yusuf'a: Andolsun ki sen onların bu işlerini onlar (işin) farkına varmadan, kendilerine haber vereceksin, diye vahyettik.

(Tefsircilerin birçoğu, ayette geçen «biz Yusuf'a... vahyettik» ifadesine dayanarak Hz. Yusuf'a peygamberliğin daha o zaman verildiğine kanidir. Cenâb-ı Hakk'ın Hz. Yusuf'a kuyuya atıldığı zamanki bu vâdi daha sonra gerçekleşmiş ve ilerideki âyetlerde görüleceği üzere Hz. Yusuf bu tuzaktan kurtulmuş, kardeşlerine de bütün yaptıklarını bildiğini söylemiştir.)

16. Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler.

17. Ey babamız! dediler, biz yarışmak üzere uzaklaştık; Yusuf'u eşyamızın yanında bırakmıştık. (Ne yazık ki) onu kurt yemiştir! Fakat biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın.

18. Gömleğinin üstünde sahte bir kan ile geldiler. (Ya'kub) dedi ki: Bilakis nefisleriniz size (kötü) bir işi güzel gösterdi. Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah'tır.

(Rivayet edildiğine göre kardeşleri, Yusuf'un gömleğini kana bulayıp babalarına getirdiklerinde, acı haberi alan Ya'kub (a.s.), feryada başladı, onun gömleğini istedi. Onu yüzüne sürüp ağladı ve dedi ki: «Bugüne kadar böyle yumuşak huylu bir kurt görmedim! Oğlumu yemiştir de sırtındaki gömleği yırtmamış!» Buna göre Hz. Ya'kub, onların hilesini sezmişti. Fakat yapılacak bir şey yoktu.)

19. Bir kervan geldi ve suçularını (kuyuya) gönderdiler, o da (gidip) kovasını saldı, (Yusuf'u görünce) «Müjde! İşte bir oğlan!» dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Allah onların yaptıklarını çok iyi bilir.

20. (Kafile Mısır'a vardığında) onu değersiz bir pahaya, sayılı birkaç dirheme sattılar. Onlar zaten ona değer vermemişlerdi.

(Ayetin son kısmını «...zaten onu hemen elden çıkarmak istiyorlardı» şeklinde çevirmek de mümkündür.)

21. Mısır'da onu satın alan adam, karısına dedi ki: «Ona değer ver ve güzel bak! Umulur ki bize faydası olur. Veya onu evlât ediniz.» İşte böylece (Mısır'da adaletle hükmetmesi) ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretmemiz için Yusuf'u o yere yerleştirdik. Allah, emrini yerine getirmeye kadirdir. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler.

(Tefsirlerdeki rivayete göre Hz. Yusuf'u himayesine alan bu zat Mısır'ın maliye bakanı idi. O, Hz. Yusuf'un zekâ ve kabiliyetini sezmiş, bu yüzden ileride kendisinden devlet işlerinde yararlanabileceğini düşünmüştü. Ayrıca son derece sevimli bir çocuk olan Hz. Yusuf'u evlât edebileceklerini söylemişti. Çünkü çocukları yoktu.)

22. (Yusuf) erginlik çağına erişince, ona (isabetle) hükmetme (yeteneği) ve ilim verdik. İşte güzel davrananları biz böyle mükâfatlandırırız.

23. Evinde bulunduğu kadın, onun nefsinden murat almak istedi, kapıları iyice kapattı ve «Haydi gel!» dedi. O da «(Hâşâ), Allah'a sığınırım! Zira kocanız benim velinimetimdir, bana güzel davrandı. Gerçek şu ki, zalimler iflah olmaz!» dedi.

(Hz. Yusuf büyümüş, gelişmiş ve görkemli bir genç olmuştu. Onun bu hali, yaşadığı evin hanımında kendisine karşı farklı duyguların belirmesine sebep olmuş ve kadın Hz. Yusuf'a gayri meşru ilişki teklif etmişti.)

24. Andolsun ki, kadın ona meyletti. Eğer Rabbinin işaret ve ikazını görmezseydi o da kadına meyletmişti. İşte böylece biz, kötülük ve fuhşu ondan uzaklaştırmak için (delilimizi gösterdik). Şüphesiz o ihlâslı kullarımızdandı.

(Tefsircilerin çoğuna göre Hz. Yusuf'un kadına olan bu meyli cinsel bir meyil idi. Fakat bazı tefsirciler peygamberlerin böyle bir meyile kapılmaktan masûn ve münezzeht olduklarını belirterek âyetteki ilgili sözü «O da kadını dövmeğe niyet etmişti. Fakat Allah'ın ikazı ile bundan vazgeçti» şeklinde yorumlamışlardır. Her halükârda Hz. Yusuf bu niyet ve meyliinden vazgeçmişti.)

25. İki de kapıya doğru koşular. Kadın onun gömleğini arkadan yırttı. Kapının yanında onun kocasına rastladılar. Kadın dedi ki: Senin ailene kötülük etmek isteyenin cezası, zindana atılmaktan veya elem verici bir işkenceden başka ne olabilir!

26. Yusuf: «Asıl kendisi benim nefsinden murat almak istedi» dedi. Kadının akrabasından biri şöyle şahitlik etti: «Eğer gömleği önden yırtılmışsa, kadın doğru söylemiştir, bu ise yalancılardandır.»

27. «Eğer gömleği arkadan yırtılmışsa, kadın yalan söylemiştir. Bu ise doğru söyleyenlerdendir.»

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

وَرَوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ
 وَقَالَتْ هَيْت لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ
 إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا
 لَوْلَا أَن رَّءَا بُرْهَنَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ
 وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿١٤﴾ وَأَسْتَبَقَا
 الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ
 قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ
 أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ قَالَ هِيَ رَأودَتْني عَن نَّفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّن
 أَهْلِهَا إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدِّمَ مِن قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مَن
 الْكَاذِبِينَ ﴿١٦﴾ وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدِّمَ مِن دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
 مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٧﴾ فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدِّمَ مِن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ
 مِن يَكْتُمُكَ إِن كَذَبْتَ كُنَّ يُوسُفَ أَعْرَضَ عَن
 هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكَ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ
 ﴿١٨﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا
 عَن نَّفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾

٢٣٨

28. (Kocası, Yusuf'un gömleğinin) arkadan yırtılmış olduğunu görünce, (kadına): «Şüphesiz, dedi; bu, sizin tuzağınızdır. Sizin tuzağınız gerçekten büyüktür.»

29. «Ey Yusuf! Sen bundan (olanları söylemekten) vazgeç! (Ey kadın!) Sen de günahının affını dile! Çünkü sen günahkârlardan oldun»

30. Şehirdeki bazı kadınlar dediler ki: Azizin karısı, delikanlısının nefsinden murat almak istiyormuş; Yusuf'un sevdası onun kalbine işlemiş! Biz onu gerçekten açık bir sapıklık içinde görüyoruz.

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكِنًا
وَأَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سَيِّئًا وَقَالَتْ خْرِجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّارَأَيْتَهُ
أَكْبَرْتَهُ. وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رُودَتْهُ
عَنْ نَّفْسِهِ إِذِ اسْتَعَصَصَ بِاللَّيْلِ لَمَّا يَقَعَلْ مَاءَ امْرَأَةٍ لَيْسَ جَنَّتْ
وَلَيْكُونَا مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي
إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ
﴿٣٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِن بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِنَا لَيْسَ جُنَّتَهُ
حَتَّىٰ جِئْنَا بِمَدِينَةٍ آيَاتِنَا فَتَيَّانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أُحْمَلُ فَوْقَ رَأْسِي
خَبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَنبَأُكَ مِنَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِيهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا
بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

٢٣٩

31. Kadın, onların dedikodusunu duyunca, onlara dâvetçi gönderdi; onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Herbirine bir bıçak verdi. (Kadınlar meyveleri soyarken Yusuf'a): «Çık karşılana!» dedi. Kadınlar onu görünce, onun büyüklüğünü anladılar. (Şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve dediler ki: Hâşâ Rabbimiz! Bu bir beşer değil... Bu ancak üstün bir melektir!

(«Dayanacak yastıklar» diye tercüme edilen «müttekeen» kelimesi, «yemek meclisi» şeklinde de anlaşılabilir. Çünkü onlar müreffeh insanların âdeti olduğu üzere yerken, içerken ve sohbet ederken arkalarına dayanırlardı. Bundan ötürü dayanarak yemek yeme yasaklanmıştır. Bu konudaki Câbir hadisi şöyledir: «Allah Resûlü

sol elimizle ve arkamıza dayanarak yememizi yasakladı.»)

32. Kadın dedi ki: İşte hakkında beni kınadığınız şahıs budur. Ben onun nefsinde murat almak istedim. Fakat o, (bundan) şiddetle sakındı. Andolsun, eğer o kendisine emredeceğimi yapmazsa mutlaka zindana atılacak ve elbette sürünenlerden olacaktır!

33. (Yusuf:) Rabbim! Bana zindan, bunların benden istediklerinden daha iyidir! Eğer onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meyleder ve cahillerden olurum! dedi.

34. Rabbi onun duasını kabul etti ve onların hilesini uzaklaştırdı. Çünkü O çok iyi işiten, pek iyi bilendir.

35. Sonunda (aziz ve arkadaşları) kesin delilleri görmelerine rağmen (halkın dedikodusunu kesmek için yine de) onu bir zamana kadar mutlaka zindana atmaları kendilerine uygun göründü.

36. Onunla birlikte zindana iki delikanlı daha girdi. Onlardan biri dedi ki: Ben (rüyada) şarap sığığımı gördüm. Diğeri de: Ben de başımın üstünde kuşların yemekte olduğu bir ekmek taşıdığımı gördüm. Bunun yorumunu bize haber ver. Çünkü biz seni güzel davrananlardan görüyoruz, dedi.

37. (Yusuf) dedi ki: Size yedirilecek yemek gelmeden önce onun yorumunu mutlaka size haber vereceğim. Bu, Rabbimin bana öğrettiklerindedir. Şüphesiz ben Allah'a inanmayan bir kavmin dininden uzaklaştım. Onlar ahireti inkâr edenlerin kendileridir.

(Hz. Yusuf gençlerin bu durumundan istifade ederek onlara tevhid dinini tebliğ etmek istedi. Dolayısıyla onların rüyalarını yorumlamadan önce, kendisinin hak din üzerinde olduğunu, bilgilerinin Allah tarafından öğretildiğini ve Mısırlıların yanlış yolda olduklarını bildirerek onları hazırladı ve hak dini onlara tebliğ etti. İşte bu ve bundan sonraki üç âyet bununla ilgilidir.)

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَئِنْ أَكْثَرِ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَصْحَبِي السِّجْنِ أَرْيَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَئِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يَصْحَبِي السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمْ مَا فَسَقَ رَبَّهُ وَخَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعُ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رَأْيِنِي إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

٢٤٠

38. Atalarım İbrahim, İshak ve Ya'kub'un dinine uydu. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bize ya-
raşmaz. Bu, Allah'ın bize ve insanlara olan lütfundandır. Fakat insanların ço-
ğu şükretmezler.

39. Ey zindan arkadaşlarım! Çeşitli tanrılar mı daha iyi, yoksa gücüne karşı durulamaz olan bir tek Allah mı?

40. Allah'ı bırakıp da tapuklarınız, si-
zin ve atalarınızın taktığı birtakım isim-
lerden başka bir şey değildir. Allah on-
lar hakkında herhangi bir delil indirme-
miştir. Hüküm sadece Allah'a aittir. O
size kendisinden başkasına ibadet et-
memenizi emretmiştir. İşte dosdoğru
din budur. Fakat insanların çoğu bil-
mezler.

41. Ey zindan arkadaşlarım! (Rüya-
larınıza gelince), biriniz (daha önce
olduğu gibi) efendisine şarap içirecek;
diğeri ise asılacak ve kuşlar onun başın-
dan (beynini) yiyecekler. Yorumunu
sorduğunuz iş (bu şekilde) kesinleş-
miştir.

42. Onlardan, kurtulacağını bildiği
kimseye dedi ki: Beni efendinin yanın-
da an, (umulur ki beni çıkarır). Fakat
şeytan ona, efendisine anmayı unuttur-
du. Dolayısıyla (Yusuf), birkaç sene da-
ha zindanda kaldı.

(Bazı tefsircilere göre Hz. Yusuf, Allah'tan başkasından yardım istediği için beş yıllık hapis-
likten sonra yedi yıl daha hapisde kalmaya mah-
kum oldu. Böylece hapis süresi on iki yıl oldu.

Burada akla şöyle bir soru gelebilir: Çeşitli
âyet ve hadislerle başkasından yardım isteme
meşru kabul edildiğine, hatta yerine göre kâfir-
den de yardım istenebileceğine göre, Hz. Yu-
suf'un Allah'tan başkasından da medet umması
niçin hoş karşılanmamıştır? Bunun cevabı şu-
dur: Allah, peygamberlerini yarattıkları üzerine
seçkin kıldığı gibi işlerin en iyisi, en güzeli ve en
evlâsını da onlara yakıştırmıştır. Peygamber için
en evlâ olan, darda kaldığı zaman Rabbinden
başkasına dayanmaması ve el açmamasıdır.)

43. Kral dedi ki: Ben (rüyada) yedi
ank ineğin yediği yedi semiz inek gör-
düm. Ayrıca, yedi yeşil başak ve diğere-
lerini de kuru gördüm. Ey ileri gelenler!
Eğer rüya yorumluyorsanız, benim rü-
yamı da bana yorumlayınız.

سُورَةُ يُوسُفَ

الجزء الثاني عشر

قَالُوا أَضَعَتْ أَحْلَامَ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴿٤٤﴾
 وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
 فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
 سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ
 وَأُخْرٍ يَا بَسِئَ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ
 تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُونَهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا
 قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا يَأْكُلْنَ
 مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ أَتَنْوِي
 بِهِ؟ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْتَلِهُ مَا بَالُ
 الْأَسْوَءِ اللَّاتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾
 قَالَ مَا خَطْبُكُمْ إِذْ رَوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَلَّشْ
 اللَّهُ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْقَنْ حَصَّصَ
 الْحَقُّ أَنَا رَوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصِّدِّيقِينَ ﴿٥١﴾ ذَلِكَ
 لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

٢٤١

44. (Yorumcular) dediler ki: Bunlar karmakarışık düşlerdir. Biz böyle düşlerin yorumunu bilenlerden değiliz.

(İslâm âlimleri rüya olayını üç sınıfa ayırmışlardır: 1. Allah'tan olan ikaz ve işaretler, 2. Nefisten kaynaklanan düş, 3. Şeytanın korkutma ve sapturmaları.)

45. (Zindandaki) iki kişiden kurtulmuş olan, uzun bir zaman sonra (Yusuf'u) hatırlayarak dedi ki: Ben size onun yorumunu haber veririm, beni hemen (zindana) gönderin.

46. (Yusuf'un yanına gelerek dedi ki:) Ey Yusuf, ey doğru sözlü kişi! (Rüyada görülen) yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğer-

leri de kuru olan (başaklar) hakkında bize yorum yap. Ümit ederim ki, insanlara (isabetli yorumunla) dönerim de belki onlar da doğruyu öğrenirler.

47. Yusuf dedi ki: Yedi sene âdetiniz üzere ekin ekersiniz. Sonra da yiyeceklerinizden az bir miktar hariç, biçtiklerinizi başağında (stok edip) bırakınız.

48. Sonra bunun ardından, saklayacaklarınızdan az bir miktar (tohumluk) hariç, o yıllar için biriktirdiklerinizi yeyip bitirecek yedi kıtlık yılı gelecektir.

49. Sonra bunun ardından da bir yıl gelecek ki, o yılda insanlara (Allah tarafından) yardım olunacak ve o yılda (meyvesuyu ve yağ) sıkacaklar.

(Yani, bol bol meyve ve sebzelere kavuşacaklar, üzüm, hurma, zeytin ve susam gibi şeyleri sıkarak sularından istifade edeceklerdir. Bu bolluk senesine dair rüyada bir işaret yoktur. Hz. Yusuf bunu sadece bir vahiy ve ilham ile onlara müjdelemiştir.)

50. (Adam bu yorumu getirince) kral dedi ki: «Onu bana getirin!» Elçi, Yusuf'a geldiği zaman, (Yusuf) dedi ki: «Efendine dön de ona: Ellerini kesen o kadınların zoru neydi? diye sor. Şüphesiz benim Rabbim onların hilesini çok iyi bilir.»

51. (Kral kadınlara) dedi ki: Yusuf'un nefsinden murat almak istediğiniz zaman durumunuz neydi? Kadınlar, Hâşâ! Allah için, biz ondan hiçbir kötülük görmedik, dediler. Azizın kansı da dedi ki: «Şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murat almak istemişim. Şüphesiz ki o doğru söyleyenlerdendir.»

52. (Yusuf dedi ki): Bu, azizin yokluğunda ona hainlik etmediğimi ve Allah'ın hainlerin hilesini başarıya ulaştırmayacağını (herkesin) bilmesi içindir.

53. (*Bununla beraber*) nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder, Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.

54. Kral dedi ki: Onu bana getirin, onu kendime özel danışman edineyim. Onunla konuşunca: Bugün sen yanımda yüksek makam sahibi ve güvenilir birisin, dedi.

(Kral gördüğü rüyanın yorumunu bir de Hz. Yusuf'tan bizzat dinlemek istedi. O da rüyayı ve yorumunu anlattı. Kral, nasıl tedbir almak gerektiğini sorunca, Hz. Yusuf: «Bolluk yıllarında çok ekim ekip ürünü stok etmek gerekir. Böylece kıtlık yıllarında hem kendinizin geçimini sağlarsınız hem de ihracat yaparak hazineye bol döviz kazandırabilirsiniz» dedi. Kral: «Peki bu işi kim yapacak?» diye sorunca, Hz. Yusuf:)

55. «Beni ülkenin hazinelerine tayin et! Çünkü ben (*onları*) çok iyi korurum ve bu işi bilirim» dedi.

56. Ve böylece Yusuf'a orada dilediği gibi hareket etmek üzere ülke içinde yetki verdik. Biz dilediğimiz kimseye rahmetimizi artırırız. Ve güzel davrananların mükâfatını zayi etmeyiz.

57. İman edip de (*kötülüklerden*) sakınanlar için ahiret mükâfatı daha hayırlıdır.

(Bütün Mısır Hz. Yusuf'un idaresine ve tasarrufuna verildi. Kral, kendi selâhiyetlerini dahi kullanmasına müsaade etti.

Hz. Yusuf, tarıma önem verdi. Üretimi artırdı, ihtiyaç fazlası olan ürünleri stok etti. Nihayet kıtlık yılları geldi. Bu sefer stok edilmiş olan ürünleri yemeye ve ihraç etmeye başladılar. Her taraftan insanlar gelerek Mısır'dan erzak satın aldılar. Ya'kub (a.s.) da Yusuf'un öz kardeşi Bünyamin hariç, diğer oğullarını erzak almak için Mısır'a gönderdi.)

58. Yusuf'un kardeşleri gelip onun huzuruna girdiler, (*Yusuf*) onları tanıdı, onlar onu tanımıyorlardı.

59. (*Yusuf*) onların yüklerini hazırlayınca dedi ki: «Sizin bababir kardeşinizi de bana getirin. Görmüyor musunuz, ben ölçeği tam dolduruyorum ve ben misafirperverlerin en iyisiyim.

60. Eğer onu bana getirmezseniz, artık benim yanımda size verilecek bir öl-

الجزء الثالث عشر سورة يوسف

﴿ وَمَا أَتَى نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۗ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ٥٣ ﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُوتَنِي بِهَذِهِ أَسْتَخْلِصُهَا لِنَفْسِي فَمَا كَلِمَتُهُ وَقَالَ إِنَّكَ أَيُّومَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ٥٤ ﴿ قَالَ أَجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ۗ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَ حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٥٥ ﴿ وَالْأَجْرَ الْآخِرَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٥٦ ﴿ وَجَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ٥٧ ﴿ وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُوتَنِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنَ أَبِيكُمْ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوْفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ٥٨ ﴿ فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهَذَا فَلا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرُبُون ٥٩ ﴿ قَالُوا سَرُّوْهُ عَنَّا أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ٦٠ ﴿ وَقَالَ لِفَتْنَيْنِهِ أَجْعَلُوا بِضْعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ٦١ ﴿ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا اخْتَانًا نَّكْتَلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ٦٢ ﴾

٢٤٢

çek (*erzak*) yoktur, bana hiç yaklaşmayın!»

61. Dediler ki: Onu babasından istemeye çalışacağız, kuşkusuz bunu yapacağız.

62. (*Yusuf*) emrindeki gençlere dedi ki: Sermayelerini yüklerinin içine koyun. Olur ki ailelerine döndüklerinde bunun farkına varırlar da belki geri gelirler.

63. Babalarına döndüklerinde dediler ki: Ey babamız! Erzak bize yasaklandı. Kardeşimizi (*Bünyamin'i*) bizimle beraber gönder de (*onun sayesinde*) ölçüp alalım. Biz onu mutlaka koruyacağız.

سُورَةُ يُوسُفَ

الْحَزَّةُ الثَّالِثَةَ عَشْرَةَ

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ قَالَ اللَّهُ خَيْرَ حِفْظًا وَهُوَ أَزْهَمُ الرَّحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا قَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضْعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا بَنَاتَنَا مَا نَبِيٌّ هَٰذَا بِيضْعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرًا أَهْلَنَا وَنَحْفُظُ أَخَانًا وَنَزِدَادُ كَيْلٍ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ لِّسِيرٍ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَن يُحَاطَبَ بِكُمْ فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يَبْنَئِي لَأُدْخِلَنَّ أَبْنِي بَابَ وَجِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُوْعُهُمْ لِمَا عَٰلَمْتَهُ وَلَكِن كَثُرَ النَّاسُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَآكِنِ الْوَأْيِ اعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

٢٤٣

64. Ya'kub dedi ki: Daha önce kardeşi (Yusuf) hakkında size ne kadar güvendiysen, bunun hakkında da size ancak o kadar güvenirim! (Ben onu sadece Allah'a emanet ediyorum); Allah en hayırlı koruyucudur. O, acıyanların en merhametlisidir.

65. Eşyalarını açtıklarında sermayelerinin kendilerine geri verildiğini gördüler. Dediler ki: Ey babamız! Daha ne istiyoruz. İşte sermayemiz de bize geri verilmiş. (Onunla yine) ailemize yiyecek getiririz, kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü de fazla alınız. Çünkü bu (seferki aldığımız) az bir miktardır.

66. (Ya'kub) dedi ki: Kuşatılmanız (ve çaresiz kalma durumunuz) hariç, onu bana mutlaka getireceğinize dair Allah adına bana sağlam bir söz vermediğiniz takdirde onu sizinle beraber göndermem!» Ona (istediği şekilde) teminatlarını verdiklerinde dedi ki: Söylediklerimize Allah şahittir.

67. Sonra şöyle dedi: Oğullarım! (Şehre) hepiniz bir kapıdan girmeyin, ayrı ayrı kapılardan girin. Ama Allah'tan (gelecek) hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm Allah'tan başkasının değildir. (Onun için) ben yalnız O'na dayandım. Tevekkül edenler yalnız O'na dayansınlar.

(Hz. Ya'kub'un oğullarına Mısır'a değişik kapılardan girmelerini emretmesinin sebebi şöyle izah edilir: Oğulları gösterişli idiler, elbiseleri güzeldi. Birinci gelişlerinde Melik'ten kimsenin görmediği izzet ve ikramı görmüşlerdi. Bu yüzden herkesin hayret dolu bakışları onlara dikilmişti. Beraber girmeleri halinde hepsinin birden başlarına bir hal gelebilirdi.)

68. Babalarının kendilerine emrettiği yerden (çeşitli kapılardan) girdiklerinde (onun emrini yerine getirdiler. Fakat bu tedbir) Allah'tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı; ancak Ya'kub içindeki bir dileği açığa vurmuş oldu. Şüphesiz o, ilim sahibiydi, çünkü ona biz öğretmiştik. Fakat insanların çoğu bilmezler.

69. Yusuf'un yanına girdiklerinde öz kardeşini yanına aldı ve «Bilesin ki ben senin kardeşinim, onların yaptıklarına üzülme» dedi.

(Rivayet edildiğine göre Hz. Yusuf, kardeşlerine ziyafet verdi. Onları sofraya ikişer ikişer oturttu. Bünyamin yalnız kalınca ağladı ve dedi ki: Kardeşim Yusuf sağ olsaydı o da benimle beraber otururdu. Yusuf (a.s.) onu kendi sofrasına aldı. Yemekten sonra kardeşlerini ikişer ikişer evlere misafir verdi. Bünyamin yine yalnız kalmıştı. Hz. Yusuf dedi ki: Bunun ikincisi yok, o halde bu da benim yanımda kalsın. Böylece Bünyamin onun yanında geceledi. Hz. Yusuf dedi ki: Ölen kardeşin yerine beni kardeş olarak kabul eder misin? Bünyamin, «Senin gibi bir kardeşi kim bulabilir? Fakat seni babam Ya'kub ile anem Rahiyle doğurmadılar. Hz. Yusuf bunu işitince ağladı, kalkıp Bünyamin'in boynuna sarıldı ve «Ben senin kardeşinim...» dedi.)

70. (Yusuf) onların yükünü hazırladığı zaman maşrabayı kardeşinin yükü içine koydu! (Kafile hareket ettikten) sonra bir tellal: Ey kabile! Siz hırsız siz! diye seslendi.

71. (Yusuf'un kardeşleri) onlara dönerek: Ne arıyorsunuz? dediler.

72. Kralın su kabını arıyoruz; onu getirene bir deve yükü (bahşiş) var dediler. (İçlerinden biri:) Ben buna kefilim, dedi.

73. Allah'a andolsun ki, bizim yeryüzünde fesat çıkarmak için gelmediğimizi siz de biliyorsunuz. Biz hırsız da değiliz, dediler.

74. (Yusuf'un adamları) dediler ki: Peki, siz yalancısınız bunun cezası nedir?

75. «Onun cezası, kayıp eşya, kimin yükünde bulunursa işte o (şahsa el koymak) onun cezasıdır. Biz zalimleri böyle cezalandırırız» dediler.

(Ya'kub (a.s.)ın şeriatına göre hırsız yakalanarak çaldığı malın karşılığında mal sahibine bir sene köle olarak hizmet ettirilirdi. Mısır kanunlarında ise hırsıza sopa vurulur ve çaldığı malın iki misli ödettirilirdi. Hz. Yusuf onlara babalarının şeriatına göre ceza vermek istedi.)

76. Bunun üzerine Yusuf, kardeşinin yükünden önce onların yüklerini (aramaya) başladı. Sonra da onu, kardeşinin yükünden çıkarttı. İşte biz Yusuf'a böyle bir tedbir öğrettik, yoksa kralın kanununa göre kardeşini tutamayacaktı. Ancak Allah'ın dilemesi hariç. Biz kimi dilersek onu derecelerle yükseltiriz. Zira her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen birisi vardır.

77. (Kardeşleri) dediler ki: «Eğer o çaldıysa, daha önce onun bir kardeşi de çalmıştı.» Yusuf bunu içinde sakladı,

سُورَةُ يُوسُفَ

الْحِزْبُ الثَّلَاثُ عَشَرَ

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ
ثُمَّ أَذِنَ مُؤَدِّنٌ أَيُّهَا الْعَيْرُ إِنَّكُمْ لَسَدْرِ قُوتٍ ﴿٧٠﴾ قَالُوا
وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفَقَدُ صُوعَ الْمَلِكِ
وَلَمَّا جَاءَ بِهِ حَمْلٌ بَعِيرٌ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا تَاللَّهِ
لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَادِرِينَ
﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ
مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ
﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِينِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ
وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ
وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾ * قَالُوا إِن يَسْرِقْ
فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ
وَلَمْ يَبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَّانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا
فَخُذْ أَحَدًا مَّعَكَ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

٢٤٤

onlara açmadı. (Kendi kendine) dedi ki: Siz daha kötü durumdasınız! Allah, sizin anlattığınızı çok iyi bilir.

(Rivayet edildiğine göre Hz. Yusuf'un halası onu çok severdi. Yusuf büyüyünce, babası onu yanında bulundurmamak istedi. Halası da Yusuf'un kendi yanında kalmasını istiyordu. Bunun için İbrahim (a.s.)dan kendisine miras kalmış olan kuşağını Yusuf'un beline bağladı. Sonra kaybolduğunu söyledi. Kuşak arandı ve Yusuf'un üzerinde çıktı. Kanun gereği Yusuf'u yanında alıyordu. İşte Yusuf'un kardeşleri bu duruma işaret etmek istemişlerdir.)

78. Dediler ki: Ey aziz! Gerçekten onun çok yaşlı bir babası var. Onun yerine bizim birimizi alıkoy. Zira biz seni, iyilik edenlerden görüyoruz.

سُورَةُ يُوسُفَ

الْحِزْبُ الثَّلَاثُ عَشَرَ

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَّعَيْنَاهُ مِنَّا
 إِذَ الظَّالِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا أَسْتَيْسَسُوا مِنهُ خَلَصُوا نَجِيًّا
 قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ
 مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطُكُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ
 الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ
 ﴿٨٠﴾ أَرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا إِنَّا نَاثِرَاتُ بَنَاتِكُمْ سَرَقَ
 وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ
 ﴿٨١﴾ وَسَتِلَ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا
 وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا
 فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ
 الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ
 يُوسُفَ وَأَبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ
 ﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَقْتَوْنَا نَدُّكَرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا
 أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِي
 وَحُرْفِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

٢٤٥

79. Dedi ki: Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını yakalamaktan Allah'a sığınırız, o takdirde biz gerçekten zalimler oluruz!

80. Ondan ümitlerini kesince, (meseleyi) gizli görüşmek üzere ayrılıp (bir kenara) çekildiler. Büyükleri dedi ki: «Babanızın sizden Allah adına söz aldığı, daha önce de Yusuf hakkında işlediğiniz kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya benim için Allah hükmedinceye kadar bu yerden asla ayrılmayacağım. O hükmedenlerin en hayırlısıdır.

81. Babanıza dönün ve deyin ki: «Ey babamız! Şüphesiz oğlun hırsızlık etti.

Biz, bildiğimizden başkasına şahitlik etmedik. Biz gaybın bekçileri değiliz.

82. (İstersen) içinde bulunduğumuz şehire (Mısır halkına) ve aralarında geldiğimiz kabileye de sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz.»

(Kalkıp babalarına geldiler ve kardeşlerinin söylediklerini aynen söylediler.)

83. (Babaları) dedi ki: «Hayır, nefisleriniz sizi (böyle) bir işe sürükledi. (Bana düşen) artık, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.»

(Yusufun kardeşleri daha önce babalarına karşı yalan söylediklerinden dolayı, bu seferki doğrularına babaları inanmak istemedi. Onlara, «Hayır, sizi nefisleriniz aldatıp böyle büyük bir işe sürüklemiş. Yoksa bizim şeriatımızda hırsızın esir olarak yakalanacağını aziz ne bilirdi?» dedi.)

84. Onlardan yüz çevirdi, «Ah Yusufum ah!» diye sızlandı ve kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine boz geldi.

85. (Oğulları:) «Allah'a andolsun ki sen hâla Yusufu anıyorsun. Sonunda ya hasta olacaksın ya da büsbütün helâk olacaksın!» dediler.

86. (Ya'kub:) Ben sadece gam ve kederimi Allah'a arz ediyorum. Ve ben sizin bilemeyeceğiniz şeyleri Allah tarafından (vahiy ile) biliyorum, dedi.

87. Ey oğullarım! Gidin de Yusuf'u ve kardeşini iyice araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez.

(Bunun üzerine Mısır'a döndüler.)

88. Yusuf'un yanına girdiklerinde dediler ki: Ey aziz! Bizi ve ailemizi kıtlık bastı ve biz değersiz bir sermaye ile geldik. Hakkımızı tam ölçerek ver. Ayrıca bize bağışta da bulun. Şüphesiz Allah sadaka verenleri mükâfatlandırır.

89. Yusuf dedi ki: Siz, cahilliğiniz yüzünden Yusuf ve kardeşine yaptıklarınızı biliyor musunuz?

(Tefsirlerde belirtildiğine göre Hz. Yusuf'u kuyuya atan kardeşleri, bu en küçük kardeşlerine de daima hakaret ve eziyet ederlerdi.)

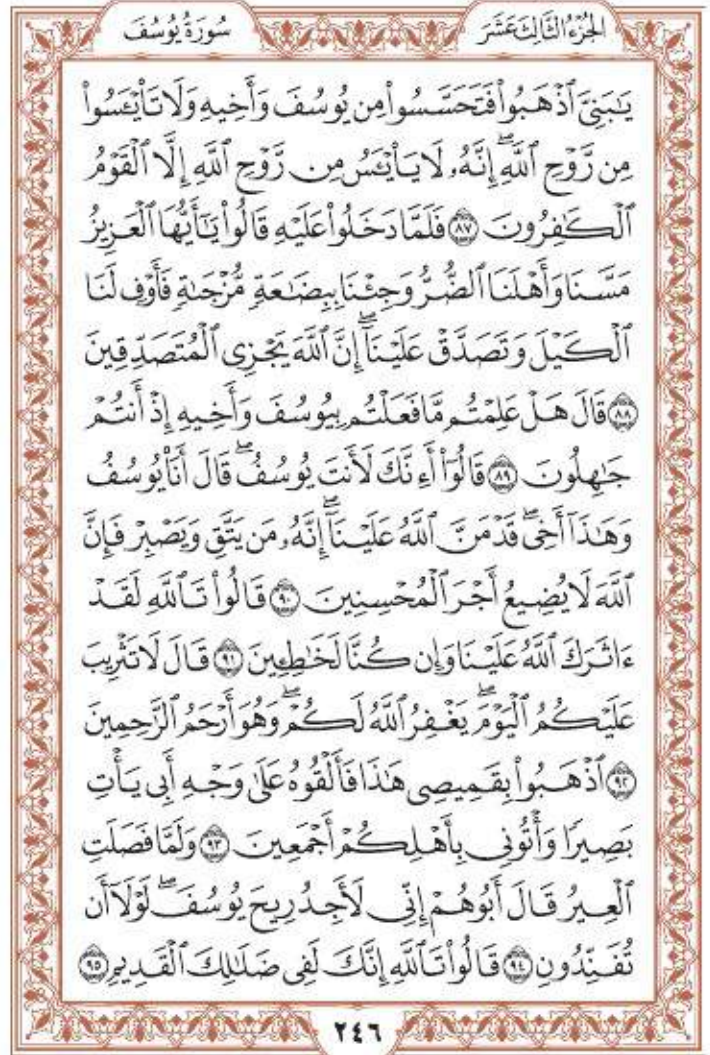
90. Yoksa sen, gerçekten Yusuf musun? dediler. O da: (Evet) ben Yusufum, bu da kardeşim. (Birbirimize kavuşmayı) Allah bize lütfetti. Çünkü kim (Allah'tan) korkar ve sabrederse, şüphesiz Allah güzel davrananların mükâfatını zayi etmez, dedi.

91. (Kardeşleri) dediler ki: Allah'a andolsun, hakikaten Allah seni bize üstün kılmış. Gerçekten biz hataya düşmüşüz.

92. (Yusuf) dedi ki: «Bugün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O, merhametlilerin en merhametlisidir.»

93. «Şu benim gömleğimi götürün de onu babamın yüzüne koyun, (gözleri) görececek duruma gelir. Ve bütün ailenizi bana getirin.»

(Rivayete göre Yusuf (a.s.), kardeşlerine sabah akşam ziyafet veriyordu. Kardeşleri ise daha

önce ona yaptıklarını hatırlayarak sıkılıyorlardı. Ona bir adam göndererek dediler ki: Siz bizi sabah akşam yemeğe davet ediyorsunuz, fakat biz sana karşı yaptıklarımızdan dolayı senden utanıyoruz. Yusuf (a.s.) da, onlara şöyle cevap verdi: Mısırlılar şimdiye kadar bana hep ilk gördükleri gözleriyle bakıyorlar ve «Yirmi dirheme satılmış bir köleyi ulaştığı bu mertebeye yükselten Allah'ı tenzih ederiz» diyorlardı. Şimdi ise sizin sayenizde şeref kazandım. Çünkü benim sizin kardeşiniz ve İbrahim (a.s.) gibi büyük bir peygamberin torunu olduğumu anladılar.)

94. Kafiye (Mısır'dan) ayrılınca, babaları (yanındakilere): Eğer bana bunamış demezseniz inanın ben Yusuf'un kokusunu alıyorum! dedi.

95. (Onlar da:) Vallahi sen hâla eski şaşkınlığındasın, dediler.

سُورَةُ يُوسُفَ

الْحِزْبُ الثَّالِثُ عَشَرَ

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْفَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَآزَدَ بَصِيرًا قَالَ
 أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾ قَالُوا
 يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٥٧﴾ قَالَ سَوْفَ
 أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٨﴾ فَلَمَّا
 دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ ءَأْوَىٰ إِلَيْهِ أَبُوهُ وَقَالَ ادْخُلُوا فِي هَٰذَا
 بِنِيعَةٍ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ ءَأَمِينٌ ﴿٥٩﴾ وَرَفَعَ أَبُوهُ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا
 لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبْتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا
 رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم
 مِنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَنْ نَزَعَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ
 رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ رَبِّ
 قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ
 فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ
 الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ
 وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿٦٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٦٣﴾

٢٤٧

96. Müjdecî gelince, gömleği onun yüzüne koyar koymaz (*Ya'kub*) görür oldu. Ben size: «Allah tarafından (*vahiy ile*) sizin bilemeyeceğiniz şeyleri bilirim» demedim mi! dedi.

(Bu müjdecî Yehuda idi. «Kanlı gömleği babama ben götürmüş ve onu kedere boğmuştum, şimdi de bu gömleği yine ben götürüyüm ve sevincine sebep olayım» diyerek Mısır'dan Ken'an iline kadar yalınayak başaçık yürüdüğü rivayet edilir.)

97. (*Oğulları*) dediler ki: Ey babamız! (*Allah'tan*) bizim günahlarımızın affını dile! Çünkü biz gerçekten günahkârlar idik.

98. (*Ya'kub*): Sizin için Rabbimden af dileyeceğim. Çünkü O çok bağışlayan, pek esirgeyendir, dedi.

99. (*Hep beraber Mısır'a gidip*) Yusuf'un yanına girdikleri zaman, ana-babasını kucakladı, «Güven içinde Allah'ın iradesiyle Mısır'a girin!» dedi.

(Rivayete göre Hz. Yusuf'la beraber hükümdar ve bütün halk onları karşılamaya çıkmışlar ve saf tutmuşlardı. Karşı karşıya geldiklerinde Hz. Ya'kub, Hz. Yusuf ve orada bulunan diğerleri atlarından indiler ve iki peygamber birbirini kucakladılar.)

100. Ana ve babasını tahtının üstüne çıkartıp oturttu ve hepsi onun için (*ona kavuştukları için*) secdeye kapandılar. (*Yusuf*) dedi ki: «Ey babacığım! İşte bu, daha önce (*gördüğüm*) rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Doğrusu Rabbim bana (*çok şey*) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedicidir. Kuşkusuz O çok iyi bilendir, hikmet sahibidir.»

101. «Ey Rabbim! Mülkten bana (*nasibimi*) verdin ve bana (*rüyada görülen*) olayların yorumunu da öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim sahibimsin. Beni müslüman olarak öldür ve beni sâlihler arasına kat!»

(Rivayet olduğuna göre Hz. Ya'kub Mısır'da oğlunun yanında 24 sene yaşadıkten sonra vefat etti. Önceden yaptığı vasiyet üzerine nâşi, Şam'da defnedilmiş bulunan babası İshak'ın yanına gömüldü. Hz. Yusuf da babasından sonra 23 yıl daha yaşadı. Onun nâşını da Mısırlılar mermer bir sandık içine koyarak Nil'e gömdüler. Mısırlılar onu çok sevdikleri için onun kendi memleketlerinde kalmasını istemişlerdi. Daha sonra Hz. Musa onun nâşını bularak babası Ya'kub'un yanına götürüp defnetti.)

102. İşte bu (*Yusuf kıssası*) gayb haberlerindedir. Onu sana vahyediyoruz. Onlar hile yaparak işlerine karar verdikleri zaman sen onların yanında değildin (*ki bunları bilesin*).

103. Sen ne kadar üstüne düşsen de insanların çoğu iman edecek değildir.

104. Halbuki sen bunun için (peygamberlik görevini ifa için) onlardan bir ücret istemiyorsun. Kur'an, âlemler için ancak bir öğüttür.

105. Göklerde ve yerde nice deliller vardır ki, onlar bu delillerden yüzlerini çevirip geçerler.

(«Âyet» kelimesi lügatte, alâmet, şaşılacak şey ve cemaat manalarına gelir. Terim olarak, Kur'an-ı Kerim'in kısa veya uzun bir parçası demektir. Burada «âyet» kelimesi alâmet, delil ve ibret veren şey manalarında kullanılmıştır. Yani Allah'ın varlığına, birliğine, ilmine, kudretine ve hikmetinin kemâline delâlet eden, gerek insanın kendinde, gerekse dış dünyada, göklerde ve yerde nice delil vardır ki bunlar insanların nazarı dikkatlerine sunulmuştur. İnsan oğlunun ilmi, fikri, felsefi ve teknik hayatı bu olaylarla her zaman karşı karşıyadır. Buna rağmen, bu varlıkları yaratana düşünmeden, ibret almadan yüz çevirip geçer. Halbuki insan oğlu, bu tabiat olayları üzerinde düşünse, bunlardaki incelikleri ve bunlara hakim olan ilâhî kanunları bulup keşfedecektir, dolayısıyla hem dünyada terakki edecek, hem de ahirette mutlu olacaktır.)

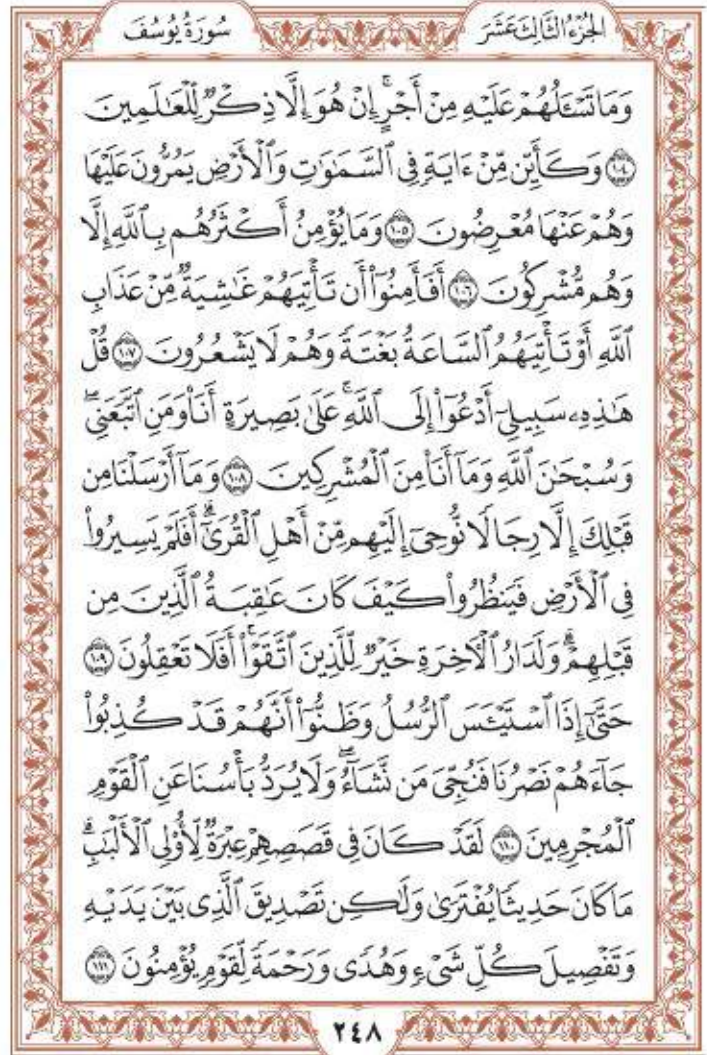
106. Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler.

(Arabistan halkında tek tanrı inancı vardı; ancak çeşitli şekillerde Allah'a ortak koşuyorlardı. Mekkeliler, «Melekler Allah'ın kızlarıdır»; bir kısım müşrikler de, «Tanrı'ya yaklaşmak için putlara tapıyoruz» derlerdi. Hıristiyanlar, «İsa Allah'ın oğludur» derken, yahudiler de «Uzeyr Allah'ın oğludur» diyorlardı. Böylece insanların çoğu Allah'a ortak koşuyorlardı. Âyette bunlara işaret edilmektedir.)

107. Allah tarafından kuşatıcı bir felâket gelmesi veya farkında olmadan kıyametin ansızın kopması karşısında kendilerini emîn mi gördüler?

108. (Resûlüm!) De ki: «İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah'ı (ortaklardan) tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim.»

109. Senden önce de, şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını peygamber göndermedik. (Kâfirler) yeryüzünde hiç gezmediler mi ki, kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler! Sakınanlar için ahiret yurdu elbette daha iyidir. Hâla aklınızı kullanmıyor musunuz?

(Bu âyet, «Allah, peygamber olarak melekleri gönderseydi ya!» diyen kâfirlere cevap olarak inmiştir.)

110. Nihayet peygamberler ümitlerini yitirip de kendilerinin yalana çıkarıldıklarını sandıkları sırada onlara yardımımız gelir ve dilediğimiz kimse kurtuluşa erdirilir. (Fakat) suçlular topluluğundan azabımız asla geri çevrilmez.

111. Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır. (Bu Kur'an) uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat o, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan (bir kitaptır); iman eden toplum için bir rahmet ve bir hidayettir.